

Beter lezen!

Een jaar lectoraat Geletterdheid 2025-2026

Op 12 juni 2025 ging het lectoraat Geletterdheid officieel van start. Sindsdien is er veel gebeurd. In deze brief blikken we terug en geven we u een overzicht van de activiteiten die we ontplooid hebben.

Van lectorale rede naar lectoraatsplan

Het lectoraat Geletterdheid krijgt gestalte binnen het Onderzoekscentrum christelijk leraarschap en richt zich op inhoudelijke en didactische ondersteuning van leerkrachten in het christelijk-reformatorisch funderend onderwijs. In de lectorale rede *En ze lazen nog lang en gelukkig. Boeiende boeken en goede gesprekken in het christelijk onderwijs*, die op 12 juni 2025 in boekvorm verscheen, is de urgentie hiervan verwoord.

In het lectoraatsplan is de thematiek in drie lijnen uitgewerkt:

1. vergroten van repertoirekennis van moderne jeugdliteratuur;
2. versterken van kennis over leesproces en tekstbegrip én van didactische vaardigheden - met name op het gebied van gespreksdidactiek - om adequaat met moderne jeugdliteratuur te kunnen werken;
3. ondersteunen bij het creëren van een inspirerende en rijke leescultuur op schoolniveau.

Met deze activiteiten heeft de kenniskring, met hulp van pabodocenten Nederlands Sander Louwerse en Roel Verloop en een externe deskundige, dr. Suzanne Bogaerds-Hazenberg, een begin gemaakt. Kenniskringlid Peter Dijkstra was zowel in zijn functie als pabodocent én als onderzoeker binnen het lectoraat op verschillende scholen actief.

Activiteiten

Hieronder treft u een overzicht aan van de belangrijkste activiteiten die het lectoraat ontplooid heeft, met tussen haakjes erachter bij welke van de drie pijlers/lijnen uit het lectoraatsplan de activiteiten aansluiten.

Daarnaast is het lectoraat vele malen geconsulteerd door scholen, vakgroepen binnen de hogeschool, individuele docenten, studenten met onderzoeksvragen over leesonderwijs, et cetera. Ook hebben de lector en docent-onderzoekers blogs en nieuwsberichten voor de website en de Driestar educatief-nieuwsbrieven geschreven. Hoewel de consultaties en nieuwsberichten ook waardevol zijn, worden ze hier niet genoemd.

Onderzoeksprojecten

- Vormende verbindende verhalen (i.s.m. Woord& Daad); **1**
- Methodiek literaire gesprekken met derdejaars Ivo-studenten; **2**
- Rijke teksten in het pabocurriculum (samenwerking met andere hogescholen en universiteiten in Nederland en België). Opgestart; uitvoering volgt. **1 2**

Presentaties/lezingen door Janneke de Jong

- Presentatie lectoraat aan Leesbevorderingslab van prof. dr. Roel van Steensel aan de VU; **1 2 3**
- Idem aan de NLA Høgskolen te Bergen; (Noorwegen) **1 2**
- Avondacademielezing over leesonderwijs voor alle studenten Ivo-Nederlands; **1 2 3**
- Presentatie Jeugdliteratuur en klimaat op inspiratiebijeenkomst van de AOb-CVHO. **1**

Nascholingen door kenniskring en docenten Nederlands

- Symposium Beter lezen met diverse workshops; **1 2**
- Teamscholing Begrijpend lezen zonder methode / Breder lezen op diverse basisscholen; **1 2**
- Scholing Leesmotivatie en moderne didactiek; **1 2**
- Teamscholing Controversiële jeugdliteratuur en empathie in het kader van burgerschap aan een basisschoolteam; **2**
- Wat is literatuur? Scholing voor mediatheekmedewerkers in het vo om de leerlingen beter te kunnen adviseren; **1 3**
- Jeugdliteratuur binnen het vak geschiedenis op het vo; **1**
- Didactische bijdrage literatuurdag: Controversiële literatuur in de bovenbouw van het reformatorisch vo; **2**
- Didactische bijdrage literatuurdag: Jeugdliteratuur door de lens van diversiteit en inclusie voor vo-onderbouwdocenten Nederlands; **1 2**
- Professionaliseringsbijeenkomst over werken met scholen met een specifieke signatuur voor Cubiss: leesconsulenten en collectioneurs van openbare bibliotheken; **1 2**

Publicaties

- 'Stuur schooljeugd op avontuur in de jeugdliteratuur'. Opinieartikel in het Reformatorisch Dagblad door Tineke Boele, Peter Dijkstra en Janneke de Jong; **1 2**
- 'Nadrukkelijk aandacht voor jeugdliteratuur'. Interview met drie 'leeslectoren', Inouk Boerma, Janneke de Jong en Wenckje Jongstra in tijdschrift Lezen; **1 2 3**
- 'Liefde voor literatuur – in de klas en daarbuiten'. Artikel in DRS-magazine over het belang van nascholing door Tineke Boele; **1 2 3**
- Bijdrage aan het artikel Nederland verliest z'n lezers. En dat bedreigt de democratie door Koos-Jan de Jager in De Nieuwe Koers (2026, nummer 3). Janneke de Jong was een van de geïnterviewden; **1 2 3**
- Van Jeugdliteratuur en didactiek. Handboek voor vo en mbo verscheen in mei bij uitgeverij Boom de tweede, uitgebreide druk. Auteurs Iris Kamp, Janneke de Jong-Slagman en Peter van Duijvenboden. **1 2 3**

Overige activiteiten

- Samenstellen kenniscorpus over leesonderwijs ten behoeve van Onderwijsadvies **1 2 3** door Suzanne Bogaerds-Hazenberg;
- Webinar Blij met een boek **1 2**: Willemieke Reijnoudt in gesprek met Janneke de Jong;
- Podcastserie Blij met een boek. Acht afleveringen op de Reformatorische Omroep: onderwijsmensen in gesprek met Tineke Boele over één boek dat hen geraakt heeft; **1**
- Podcast Sprekend RD: Lees je niet? Gesprek met Willy Wouters en Janneke de Jong; **1 2 3**
- Janneke de Jong schrijft maandelijks een column, 'Tussen de regels', in de boekenbijlage van het Reformatorisch Dagblad. De columns gaan over allerlei aspecten van lezen en leesonderwijs; **1 2 3**
- Janneke de Jong is als jeugdliteraturexpert betrokken bij de website www.boekenopdracht.nl die jeugdliteratuur ontsluit voor het (christelijk) onderwijs Boekenopdracht. **1**

Ten slotte

Na afloop van het eerste jaar kunnen we zeggen dat het we ons in het jaar 2025-2026 in een overgangssituatie hebben bevonden: er was veel vraag naar nascholing en advies, maar daarvoor waren te weinig mensen beschikbaar. Het lectoraat heeft die vraag voor een groot deel opgevangen. Binnen Driestar educatief zijn meerdere gesprekken gevoerd om de afdeling Onderwijsadvies en de opleidingen meer op elkaar af te stemmen. Daarin zijn mooie stappen gezet.

Het komende jaar ligt de focus meer op onderzoek en minder op advies. Dat wordt mogelijk doordat onderzoeker Peter Dijkstra zich als leesexpert helemaal gaat richten op onderwijsadvies.

De lijnen ❶ en ❷, zoals hiervoor geformuleerd, zijn volop in beeld; lijn ❸ moet nog meer vorm krijgen. Het komende jaar hopen we ons dus ook te richten op het stimuleren van een leescultuur op de scholen.

We sluiten af met een fragment uit een *learning diary* van een Ivo-studente die deelnaam aan het onderzoeksproject *Didactiek literaire gesprekken*, omdat we deze vorm van literatuuronderwijs nadrukkelijk aanbevelen: die is motiverend, stimuleert leerlingen na te denken, leert hun respectvol luisteren en reageren én geeft de christelijke leraar alle ruimte voor gesprek.

Het uitvoeren van deze lessenreeks rondom [het jeugdboek] en het bijbehorende onderzoek naar gespreksdidactiek, heb ik ervaren als een zeer leerzaam, maar ook uitdagend proces. Aan het begin van het traject vond ik het erg spannend en was ik best zenuwachtig over hoe ik de lessenreeks het beste didactisch zou kunnen uitvoeren. Ik had geen idee hoe de leerlingen hierop zouden reageren. (...) Gedurende de lessen zag ik dat deze didactische aanpak juist ruimte geeft voor leerlingbetrokkenheid.

Voor mij was dit een belangrijk inzicht: leeropbrengst zit niet altijd in perfecte antwoorden, maar juist in het proces van denken en praten over literatuur.

Zomer 2026

Lectoraat Geletterdheid. Tineke Boele-Noort, Peter Dijkstra, Janneke de Jong-Slagman